

Grzyby Borów Dolnośląskich.

Scenariusz: Agnieszka Lechicka, Złotnik 19 a, 68-200 Żary, Szkoła Podstawowa w Złotniku, 68-200 Żary, aga-70-70@o2.pl.

Grupa wiekowa:
IV-VI, szkoła
podstawowa

- 1) **Przedmiot:** zajęcia innowacji przyrodniczo-ekologicznej (działalność pozalekcyjna)
- 2) **Cele:**
  - **ogólne:**
    - **poznawczy:** nazwanie wybranych gatunków grzybów jadalnych, występujących w lasach otaczających Złotnik; podanie gatunków niejadalnych; wyodrębnienie grzybów chronionych na terenie lasów Borów Dolnośląskich, określenie zasad grzybobrania
    - **wychowawczy:** kształtowanie postaw odpowiedzialności za bogactwo jakim jest świat grzybów, zwracanie uwagi na zachowanie w lesie zgodne z zasadami poszanowania przyrody
    - **praktyczny:** odróżnianie gatunków jadalnych od trujących, wykorzystanie atlasu grzybów do klasyfikowania gatunków, wyjaśnienie znaczenia grzybów w środowisku
  - **szczegółowe:** Uczeń potrafi:
    - scharakteryzować wybrane gatunki grzybów jadalnych występujących w Borach Dolnośląskich oraz podać ich zwyczajowe nazwy: szmaciak gałęzisty (kozia broda), pieprznik jadalny (kurka), gołąbek jadalny (gąska), czubajka kania (sowa), borowik szatański (szatan), borowik usiatkowany (podgrzybek), kozłarz pomarańczowy (kozak), maślak żółty (maślak), opieńka miodowa (opieńka), muchomor czerwony (trujak), hubiak pospolity (huba), podgrzybek brunatny (podgrzybek), gołąbek, gołąbek wymiotny, gołąbek merowski, surojadek
    - opisać budowę zewnętrzną grzyba
    - odnaleźć gatunki grzybów chronionych występujących na terenie Borów Dolnośląskich: soplówka jodłowa, szmaciak gałęzisty (kozia broda), smardz jadalny, sromotnik bezwstydnny
    - sklasyfikować grzyby przy pomocy atlasu grzybów na gatunki jadalne, niejadalne i trujące
    - opisać zasady zachowania się w lesie podczas grzybobrania
    - wie, w jaki sposób zbierać grzyby, aby nie zakłócić leśnego ekosystemu
    - tworzy „Dekalog Grzybiarza”
- 4) **Odniesienie do podstawy programowej**

Treści:

  - Złożoność świata żywego, znaczenie różnych sposobów jego porządkowania.
  - Przykłady różnorodności grzybów oraz środowisk ich życia.
  - Krajobraz najbliższej okolicy:
    - składniki naturalnego krajobrazu,
    - ludzie i kultura,
    - zależność życia ludzi od czynników przyrodniczych.
- 5) **Osiągnięcia:** Całościowe postrzeganie rzeczywistości przyrodniczej. Obserwowanie przyrodniczych składników środowiska i ich opis. Dostrzeganie walorów przyrodniczych najbliższego regionu, znajomość prawnie chronionych obiektów i obszarów przyrodniczych i rozpoznawanie z wykorzystaniem atlasów.
- 6) **Czas trwania zajęć:** Temat „Grzyby Borów Dolnośląskich” jest częścią większego projektu poświęconego grzybom ph. „Świat Grzybów”. Do całościowej realizacji zajęć wymagane są 3-4 jednostki lekcyjne (45 min.)
- 7) **Kluczowe pojęcia:** mikologia, mikolog, owocnik, grzybnia, ochrona gatunkowa, strzępki grzyba, siedliska grzybów, toksyny grzybowe.
- 8) **Kontrola i ocena wyników:** kontrola odbywa się podczas pracy na lekcji w trakcie pogadanki, preferowana jest dobrowolność odpowiedzi uczestników zajęć, w przypadku braku aktywności stosuje się aktywizowanie w postaci burzy mózgów i śnieżnej kuli. Ocena występuje na zakończenie każdej z lekcji.
- 9) **Techniki:** prezentacja multimedialna przedstawiająca omawiane na lekcji grzyby (zdjęcia z portali internetowych poświęconych grzybom, np. WWW.darzgrzyb.pl , WWW.nagrzyby.pl, burza mózgów, śnieżna kula, metoda pogładowa i werbalna, praca w zespole trzyosobowym.
- 10) **Materiały i urządzenia dydaktyczne:** atlasy grzybów, atlasy do przyrody dla klas IV-VI, rzutnik multimedialny, informacje z prasy i Internetu przygotowane wcześniej przez uczniów.

- **FAZA WSTĘPNA:**

- a) **Czynności uczniów**
    - o **Docelowe:** Nauczyciel prosi o przedstawienie zadania domowego. Polegało ono na przygotowaniu informacji o rejonie w którym odbywa się Święto Grzybów
    - o **Pośredniczące zadania:** uczniowie dokonują prezentacji materiału na podstawie którego Węgliniec jest grzybową stolicą Borów Dolnośląskich. Charakteryzują także warunki przyrodnicze Borów Dolnośląskich, sprzyjające królestwu grzybów.
  - b) **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel prosi o wybieranie z informacji te elementy środowiska, które sprzyjają cykliczności grzybowych świąt
  - c) **Kontrola i ocena wyników** - ustalenie zasad oceny (znajomość terminów i określeń charakterystycznych dla tematu, stosowanie określeń w prezentacji kościoła).
  - d) **Metody:** burza mózgów, śnieżna kula, elementy dyskusji.
  - e) **Środki dydaktyczne:** Zapisanie na tablicy najważniejszych elementów.
- **FAZA REALIZACYJNA:**
    - a) **Czynności uczniów**
      - o **Docelowe:** Nauczyciel dzieli grupę na zespoły składające się z 3 osób i rozpoczyna prezentację multimedialną o grzybach, prosząc jednocześnie o odszukiwanie w atlasach grzybów prawidłowych ich nazw z uwzględnieniem ich możliwości spożycia przez człowieka. Nauczyciel prosi o odnalezienie informacji dotyczących grzybów chronionych. Po zakończeniu prezentacji następuje sprawdzenie nazw grzybów. Nauczyciel zadaje pytanie: „Które z przedstawionych gatunków grzybów są jadalne, niejadalne lub trujące?”
      - o **Pośredniczące zadania:** każda z grup porównuje zdjęcia z projektora z ilustracjami w atlasach. Notuje na kartkach swoje obserwacje przypisując każdemu numerowi slajdu nazwę grzyba. Dzieci wybierają gatunki chronione. Praca w grupach polega na poprawnej analizie ilustracji. Zespoły prezentują wyniki i porównują je. W momencie pojawienia się sporu nauczyciel pomaga odnaleźć informację pomagającą dokładnie określić gatunek grzyba. Uczniowie sprawdzają w atlasach oznakowanie poszczególnych gatunków po czym następuje sprawdzenie.
    - b) **Czynności nauczyciela:** Nauczyciel co kilka minut zmienia slajdy, kontrolując jednocześnie tempo pracy poszczególnych grup.
      - Nauczyciel stawia pytanie: „dlaczego należy chronić grzyby?” dyskusja, burza mózgów
      - Podczas rozmowy nauczającej używane są pojęcia związane z grzybami: mikologia, owocnik, trzon grzyba strzępki, grzybnia, siedliska grzybów, ćwiczenia, rozmowa nauczająca
      - Obok nazw właściwych pojawiają się także nazwy charakterystyczne dla danego regionu.
      - Nauczyciel podkreśla znaczenie umiejętnego zbioru grzybów oraz niebezpieczeństwo zatrucia się grzybami. Stosuje pojęcie toksyn. Rozmowa nauczająca
      - Rozdaje dzieciom do przeczytania fragment prasowy dotyczący zatruc do którego zadaje następujące pytania:
        - 1) Co było przyczyną zatrucia?
        - 2) Czy pacjent został uratowany?
        - 3) W jaki sposób można uniknąć zatrucia grzybami?
    - c) **Kontrola i ocena wyników:** analiza dokumentacji działań.
    - d) **Metody:** metoda problemowa.
    - e) **Techniki/ formy pracy:** zajęcia terenowe - wycieczka, obserwacje, analiza, dyskusja.
    - f) **Formy organizacyjne:** zajęcia terenowe, praca z materiałami źródłowymi, obserwacje.
    - g) **Środki dydaktyczne** Prezentacja grzybów, atlasy grzybów.
  - **FAZA KOŃCOWA:**
    - a) **Czynności uczniów**
      - o **Docelowe:** Wprowadzenie do ułożenia Dekalogu Grzybiarza. W jaki sposób musimy postępować aby szanować świat grzybów i w pełni korzystać z cudów natury?
      - o **Pośredniczące zadania:** zapisanie na tablicy przez uczniów kolejnych propozycji
    - b) **Czynności nauczyciela:** pomaga w wykonaniu sprawozdania, ułożeniu planu wycieczki.
    - c) **Metody:** częściowo poszukująca.
    - d) **Techniki/ formy pracy:** samodzielna praca grup uczniów.

- e) **Środki dydaktyczne:** odczytanie Dekalogu.
- **ZADANIE DOMOWE:**
    - a) **Czynności ucznia:** Nauczyciel prosi o przyniesienie kolorowego papieru, kleju, kredek, pisaków.
    - b) **Czynności nauczyciela:** poinformowanie dzieci o możliwości stworzenia szkolnej galerii grzybów.